

3. Козін Д. О. Академічна доброчесність – виклик сучасній освіті: зб. матеріалів XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ. Вінниця. 2018. URL:

<http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/20461/4170.pdf?sequence=3>.

Масловська Ольга

магістрантка ОПП «Соціальне адміністрування в громаді» факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Олійник Г. М.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності

МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ, ЯКІ ПОСТАЮТЬ ОСНОВОЮ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми дослідження. В сучасних реаліях суспільства поняття «волонтерська діяльність» постає невід'ємною частиною вияву соціальної активності. У ракурсі історичних подій кожної країни присутні значимі події, епізоди та люди, які змогли зробити значний внесок для розвитку та розв'язання важливих викликів, глобальних проблем із допомогою високих морально-особистісних цінностей, а саме: благодійність, людяність, небайдужість та милосердя. Завдяки безкорисливим діям допомоги, присвяченим енергії, вільного часу, сил для здійснення доброї справи, яка є корисною суспільству в цілому, сформувано феномен, який у багатьох моментах змінив світ та поклав основу волонтерському напрямку. Дане явище постає фундаментальним терміном демократичного суспільства

ТНПУ MAGISTERIUM

та цілісним усвідомленням громадського обов'язку, а також ефективним інструментом розвитку індивіда.

Актуальність питання волонтерської діяльності для України, які і для всього світу загалом, можна окреслити у кількох аспектах. Перша за все, застосування праці волонтера є невід'ємною складовою подолання важливих проблем суспільства, складних умов проживання кожної людини, які формуються на основі браку допомоги та турботи із сторони держави. Даний вид діяльності спроможний принести у соціальну сферу новий творчий та креативний підхід стосовно вирішення найгостріших проблем, що визначило **мету статті**.

Також слід відмітити, що волонтерство – це спосіб активного залучення кожного представника суспільства до постановки та реалізації життєвих позицій та у вдосконаленні якості життя.

Виклад основного матеріалу. Волонтерство слід характеризувати як своєрідний вид соціально-корисної діяльності, який формується із низки мольних орієнтирів, який стимулює до напрямів благодійної діяльності. Проте для глибшого розуміння успішності і результативності слід визначити мотиваційну складову волонтерства, яка включає різноманітні фактори, які визначають, чому люди обирають віддати свій час і енергію на допомогу іншим членам суспільства. Волонтерство – необов'язкова, неоплачувана, допоміжна діяльність, що підтримується протягом певного часу, яка несе собою корисний соціальний вплив, а також значні витрати для тих, хто залучений [3].

Волонтерство потребує тривалих затрат часу, зусиль, ресурсів, обмежує можливості індивідуальних дій і вимагає прийняття правил, виконання ролей, проте натомість – це відсутність грошової оплати. Враховуючи ці обставини виникає запитання, чому люди долучаються до такого виду діяльності, тому відповідь варто насамперед шукати у мотивації. Є багато

ТНПУ MAGISTERIUM

аспектів волонтерства, які можна вивчати, але той, який домінував у спектрі досліджень, – це мотиви, які рухають волонтерами [2].

Питання мотиваційного фактору людини до волонтерства досі залишається недостатньо вивченим. Мотивацію можна віднести до провідного місця у структурі поведінки особистості. Під поняттям «мотивація» слід розуміти комплекс спонукальних факторів, які перш за все визначають особисті мотиви, стимул, ситуативні чинники, що формують поведінку людей. Мотивація – це те, що підштовхує людину до вчинення певної дії, та являється загальним значенням рушійної сили, яка керує людьми досягати цілей. Також варто зазначити, що це процес, який відбувається в чіткому порядку. «Мотивація» як термін походить від латинського слова «movere», що має значення «рухати»; це внутрішній або зовнішній стимул, який підштовхує особу до вчинення певних дій, направляючи її поведінку, енергію та увагу для досягнення конкретних цілей або задоволення певних потреб [1].

Дослідження мотивації волонтерів є давнім викликом для багатьох науковців, які прагнуть розкрити сутність того, що впливає на людей, які вибирають волонтерство. Мотивацію описують як процес, що породжує, направляє та підтримує направлену на досягнення мети поведінку. Мотивація волонтерів представляє собою багатогранний аспект, який вимагає детального дослідження. Завдяки складності та різноманітності підходів до вивчення волонтерства, не існує універсальної концептуальної моделі мотивації, яка б мала загальну підтримку [4].

Зазвичай у науковому світі розглядають три основні групи мотивуючих факторів:

- у першій групі зроблено акцент на тому, що потреби та інстинкти є джерелом мотивації людини; фактично, потреби та вроджені інстинкти грають ключову роль у формуванні внутрішньої мотивації; задоволення

ТНПУ MAGISTERIUM

фізіологічних потреб, а саме: безпека, повага та самореалізація може бути сильним стимулом для людей займатися волонтерською діяльністю;

- друга група зазначає причинно-наслідкові мотиви, які визначають спрямованість поведінки та в контексті мотивації пояснюють, як певні очікувані результати впливають на спрямованість поведінки індивіда; ці мотиви описують раціональний підхід, за яким людина обирає свої дії;

- у третій групі враховано вияв емоцій, особистих переживань, прагнень і установок, що активно впливають на поведінку суб'єкта; ця категорія стосується того, яким чином регулюється динаміка його дій.

Безперечно, потребує уваги одна із найвідоміших моделей мотивації, яка належить А. Маслоу та в якій він представив ієрархію індивідуальних мотивів у рамках своєї гуманістичної теорії. Вона ґрунтується на тому, що люди прагнуть до самоактуалізації, тобто до повного розвитку свого потенціалу. Теорія Маслоу має низку переваг. По-перше, вона є простою і зрозумілою. По-друге, вона має широке застосування в різних сферах життя, включаючи бізнес, освіту та психологію. По-третє, вона ґрунтується на гуманістичних принципах, які підкреслюють важливість самоактуалізації [4].

На підставі ієрархії мотивації, яку представив психолог А. Маслоу, волонтер керується такими факторами:

- задовольнити особисті потреби фізичного характеру;
- задовольнити потреби безпеки, роботи колективі для підтримки дружніх зв'язків, активного спілкування, підвищення якості професійних вмінь та навичок;
- задовольнити соціальні потреби, активно беручи участь у різноманітних суспільних заходах та виконуючи адміністративні обов'язки.
- задовольнити потребу у всебічній самореалізації.

ТНПУ MAGISTERIUM

Теорія А. Маслоу є цінним інструментом для розуміння мотивації людини. Вона допомагає нам зрозуміти, чому люди поводяться так, як вони поводяться, і як ми можемо мотивувати їх до досягнення своїх цілей.

Багато роздумів та дискусій викликає теорія «альтруїзму-егоїзму», яку зарубіжні дослідники об'єднали у дві групи. До альтруїстичної частини належать мотиви, які ґрунтуються на почутті морального та релігійного обов'язку, які спрямовані внутрішніми цінностями, такими як доброта, справедливість та соціальна відповідальність, та керуються на безкорисливому бажанні допомогти оточуючим. Мотиви, які засновані на егоцентризмі, вказують на те, що людина займається волонтерством, перш за все, через особисті користи або задоволення, які вона отримує від цієї діяльності. Ці мотиви можуть бути спрямовані на власні потреби, амбіції чи задоволення особистих бажань. Особа може волонтерити з метою створення собі сприятливого враження в очах інших. Це може включати прагнення отримати визнання, повагу або підвищення соціального статусу [1].

Висновки. Отже, виявлення мотиваційної системи волонтерства вже давно є центром наукових досліджень. Проведено теоретичний аналіз, який спрямований на розкриття мотиваційного факту волонтерства. Розкрито важливість розуміння мотиваційної структури волонтерства з різних точок зору. Розглянуто три основні групи, які засновані на інстинктах, причинно-наслідкових мотивах та емоційному аспекті. Проаналізовано одну з найвідоміших моделей мотивації, яка належить А. Маслоу, що представляє ієрархію індивідуальних мотивів. А також висвітлено проблеми співвідношення альтруїстичних та егоїстичних мотивів волонтерської діяльності, що мають протилежний характер за своєю природою.

Дійсно, кожна з цих мотиваційних теорій може допомогти глибше та більш стратегічно поглянути на те, як мотиваційні теорії грають важливу

роль у розумінні того, що стоїть за рішенням людей стати волонтерами і віддати свій час та енергію на добровільну допомогу іншим.

Список використаних джерел

1. Беспалова К. Мотиваційні аспекти волонтерства: досвід Західних країн. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.* 2012. Вип. 2(14). URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/3195/1/11_bies.pdf.

2. Болотова В. О., Ляшенко Н. О., Байдак Т. М. Волонтерська діяльність в Україні як вид соціальної активності. *Грані.* 2018. Т. 21. № 9. С. 47–57. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/download/1232/1239/>

3. Лях Т. Л. Волонтерство як суспільний феномен. *Проблеми педагогічних технологій.* Луцьк: Волинський академічний дім, 2004. Вип. 3–4. С. 139–144. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/1565/1/T_LYAKH_VYSF_KSP&KO_I_PSP.pdf

4. Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-метод.. посібник / за ред. Т. Л. Лях; авт.-кол.: З. П. Бондаренко, Т. В. Журавель, Т. Л. Лях та ін.. К.: Версо-04, 2012. 288 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3486/1/T_LYAKH_MVGVADZ_KSP&SR_IL.PDF